

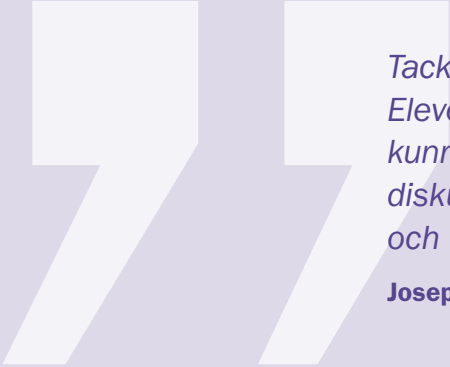
Uppföljning av **Soc för unga** i grundskolan i Haninge

Förord

Med stödmaterialet *Soc för unga i Haninge* som innehåller grundläggande information om socialtjänsten med lektionsförslag anpassade för grundskolan, vill social- och äldreförvaltningen samt utbildningsförvaltningen gemensamt öka kunskapen om socialtjänsten bland elever och skolpersonal på Haninges grundskolor.

Genom att undervisa mer fördjupande om socialtjänsten i våra grundskolor är förhoppningen att elever själva ska våga söka stöd och hjälp nu eller senare i livet. Förhoppningen är också att skolpersonal med ökad kunskap och nya verktyg tidigare ska upptäcka barn och unga som riskerar att fara illa. Stödmaterialet ger förvaltningarna möjlighet att nå ut med en likvärdig tillgång till viktig samhällsinformation. Det finns dessutom stöd i läroplanen (Lgr 22) att undervisa om socialtjänsten. En kunskap som kan bli livsviktig!

Tack för ett otroligt fint och genomarbetat material! Eleverna älskade upplägget och jag med. Vi hade kunnat ha fler lektioner, eleverna ville aldrig sluta diskutera och ställa frågor. Jag som lärare tackar och bockar för ert fina material!

Josephine, lärare åk 4

Stödmaterialet har utarbetats av socialtjänsten och utbildningsförvaltningen och bygger till stor del på en lärarhandledning som socialtjänsten i Sollentuna tagit fram, samt underlag från barnrättsorganisationen Maskrosbarn.

Bakgrund

Stödmaterialet *Soc för unga i Haninge* innehåller grundläggande information om socialtjänsten, vilket stöd som finns att få, hur det går till vid en orosanmälan och hur man kontaktar socialtjänsten i Haninge. Materialet innehåller även en lärarhandledning med förslag på lektionsupplägg med påhittade case och tillhörande filmer. Materialet innehåller även en checklista vid oro för en elev, andra sätt att få stöd och hjälp samt en affisch med QR-kod till socialtjänsten i Haninge. Dessutom finns en film om hur materialet kan användas i undervisningen.

Målsättningen för framtagandet av stödmaterialet *Soc för unga i Haninge* var att öka kunskapen om socialtjänsten bland elever så de vågar söka stöd och hjälp om man inte har det bra. Målsättningen var även att ge skolpersonal en ökad kunskap i att undervisa om socialtjänsten samt nya verktyg för att tidigare upptäcka barn och unga som riskerar att fara illa.

Utgångspunkten för arbetet har varit barns rätt till viktig och likvärdig samhällsinformation om socialtjänsten. En annan utgångspunkt har varit artikel 19 i Barnkonventionen om att barn har rätt att skyddas mot fysiskt eller psykiskt våld och mot vanvård eller utnyttjande.

Stödmaterialet innehåller information om socialtjänsten relevant för all skolpersonal men är framtaget för lärare i samhällskunskap som vid ett lektionstillfälle ska undervisa utifrån förslagen till lektionsupplägg. Undervisningen är kopplad till läroplanen (Lgr 22).

Det var lätt att arbeta med materialet.

Det finns en tydlig koppling till läroplanen.

Bra om vi kan upptäcka elever tidigare.

Pilottest av materialet

Under slutet av 2023 genomfördes ett pilottest där cirka 200 elever på tre grundskolor i Haninge fick undervisning om socialtjänsten utifrån det framtagna materialet. Lärare i samhällskunskap undervisade om socialtjänsten utifrån de föreslagna lektionsuppläggen vid ett lektionstillfälle.

Resultatet visade att 89 procent av de 200 eleverna tyckte att undervisningen var mycket bra och 84 procent av eleverna tyckte att de lärde sig något nytt om socialtjänsten. De tre lärare i samhällskunskap som medverkade i pilottestet var

alla positiva till innehållet i materialet, förslagen till lektionsupplägg och ansåg att kunskapen om socialtjänsten ökat hos dem som lärare. Lärarna ansåg att en ökad kunskap om socialtjänstens uppdrag och roll i samhället har bidragit till en ökad trygghet i att undervisa om socialtjänsten.

Mot bakgrund av resultatet från pilottestet beslutade utbildningsförvaltningen att implementera materialet på samtliga av kommunens grundskolor. Samtliga friskolor erbjöds att medverka i satsningen, vilket samtliga rektorer tackade ja till.

Implementering av materialet

Under vårterminen 2024 implementerades stödmaterialet på 32 grundskolor, både kommunala skolor och friskolor. Lärare i samhällskunskap fick i uppdrag att vid ett lektionstillfälle under mars och april 2024 undervisa om socialtjänsten utifrån förslagen till lektionsupplägg i årskurserna 1, 4, 7, 8 och 9. Vid implementeringen fick varje grundskola ett informationspaket med grundläggande information om socialtjänsten, en checklista att använda vid oro för en elev, förslag på färdiga lektionsupplägg för låg, mellan och högstadiet med tillhörande powerpoint, en film om hur skolan kan använda materialet samt en affisch riktad till barn och unga med kontaktuppgifter till socialtjänsten i Haninge.

En verksamhetsutvecklare från utbildningsförvaltningen och en verksamhetsutvecklare från social- och äldreförvaltningen utbildade lärare i samhällskunskap som skulle hålla i undervisningen om socialtjänsten. Utbildningen bestod av en genomgång av allt stödmaterial och om hur skolan kan lägga upp arbetet kring undervisningen. Efter utbildningen hade lärarna två månader på sig att förbereda sitt lektionstillfälle. Under vårterminen 2024 fick fler än 4000 grundskoleelever ta del av undervisningen om socialtjänsten.

Verksamhetsutvecklarna gick igenom innehållet i allt material med ledning och elevhälsa i grundskolan. Ledningen inom kommunal grundskola fick information om att en uppföljning av undervisningen kommer att genomföras under 2024.

Spridning av materialet

Materialet spreds till flera professioner inom utbildningsförvaltningen, social- och äldreförvaltningen och kultur- och fritidsförvaltningen såsom elevhälsa, fritidsgårdspersonal och fältassistenter. Med målet att öka kunskapen om socialtjänsten så att fler vuxna ska ha möjlighet fånga upp barn och unga som inte har det bra. Socialtjänstens mottagningsenhet har fått information om undervisningen för att kunna möta upp frågor och eventuella orosanmälningar. Materialet spreds via skolplattformen Unikum, kommunens intranät och kommunens externa webbplats där materialet finns tillgängligt för alla som vill ta del av det. Affischen sattes upp på samtliga grundskolor och fritidsgårdar, i 500 trappuppgångar i hyresfastigheter och spreds till 228 föreningar i Haninge kommun.

Uppföljningens genomförande

Uppföljningen genomfördes under maj och juni 2024 genom enkäter, intervjuer och frågeställningar via verktyget Mentimeter. Uppföljningen avsåg synpunkter på stödmaterialet, implementeringens genomförande och resultatet av undervisningen. Totalt har 102 av 220 lärare i samhällskunskap (46 procent) svarat på en enkät, 90 elever i årskurs 7–9 och åtta rektorer har intervjuats samt 60 elever i årskurs 4 har svarat på frågor om undervisningen via mätverktyget Mentimeter.

Resultat

Vad tyckte eleverna?

Under vårterminen 2024 har fler än 4000 grundskoleelever tagit del av undervisningen om socialtjänsten. Av de 90 elever som intervjuats på högstadiet svarade 86 procent att de lärt sig något nytt om socialtjänsten, vilket synliggörs genom några elevcitater:

Jag har ändrat min syn på soc.

Jag lärde mig att soc inte bara tar barn utan en utredning.

Jag lärde mig att soc inte är farliga.

Jag tror att fler vågar tänka annorlunda efter det här.

Resultatet från intervjuerna visar också att 84 procent tyckte undervisningen var bra. Vid intervjuerna framkom att majoriteten av eleverna gillade att arbeta och diskutera de olika påhittade casen med tillhörande filmer.

Några elever på högstadiet uttryckte att lektionen bidrog till en bättre förståelse kring vad socialtjänsten kan hjälpa till med, men undrade varför de inte fått denna undervisning tidigare under sin skolgång. Flera elever lyfte aspekten att en ökad kunskap om socialtjänsten kan leda till att de nu kan hjälpa en kompis som inte har det bra.

De 16 procent av eleverna (14 av 90 elever) som uttryckte att de inte lärde sig något nytt var orsaken bland annat att de själva redan haft kontakt med socialtjänsten och kände till vad de kan hjälpa till med. Bland de som svarade att undervisningen var mindre bra, handlade det om att det fanns en igenkänning runt sin egen familjesituation eller att de själva eller deras familj inte gillar socialtjänsten.

UPPFÖLJNING AV SOC FÖR UNGA

Jag kunde en del om soc redan så jag lärde mig inte så mycket nytt.

Jag vet inte vad jag ska tänka då mina föräldrar inte gillar soc.

Det kändes som om de pratade om mig och min familj. Jobbigt!

Av de 90 elever som intervjuats var det 100 procent som hade sett affischen på sin skola via digitala/analoge anslagstavlor, toalettdörrar, huvudingångar, vid elevhälsans lokaler samt inne i klassrum. Eleverna gillade uttrycket ”Du har rätt att må bra” där flera kopplade titeln till skrivelser i barnkonventionen om barns rättigheter. Affischen, med olika figurer och känslouttryck lockade till att titta närmare på den och flertalet elever hade scannat QR-koden och tittat på socialtjänstens hemsida själva eller tillsammans med en vän. Några högstadielever ansåg att affischen var lite barnslig.

Av de 60 elever i årskurs fyra som svarade på frågor via verktyget Mentimeter svarade 68 procent att de hade berättat hemma om undervisningen om socialtjänsten. Eleverna fick efter undervisningen svara på frågan om vad de tänker om socialtjänsten. Ord som kom fram var: respekt, hjälper familjer, bra för barn, snälla och tråkigt men viktigt.

VÅLD ILSKA
GRUPPTRYCK MISSBRUK
ORO DROGER UTBROTT
ÖVERGREPP HEMLIGHETER BRÅK
MISSHANDEL BLÅMÄRKEN
HEDER FÄNGELSE
FATTIGDOM UTBROTT
ALKOHOL SKOLK

Du har rätt att må bra!

Alla barn har rätt att må bra, vara trygga och ha någon som tar hand om dem. Om du inte mår bra finns hjälp att få.

Prata med en vuxen du litar på, eller kontakta oss på socialtjänsten. Du behöver inte berätta vad du heter om du inte vill.

VI HJÄLPER DIG
Socialtjänsten i Haninge:
tel. 08-606 79 96.
Vi svarar på vardagar under dagtid.

Om du behöver hjälp en kväll, natt eller helg, ring socialjouren:
tel. 020-70 80 03.

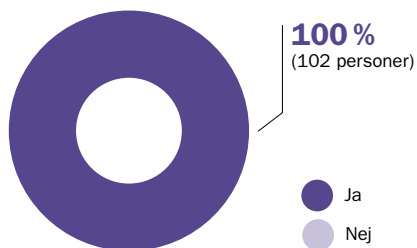
Om klockan är efter två på natten eller om det är akut, ring 112.

haninge.se

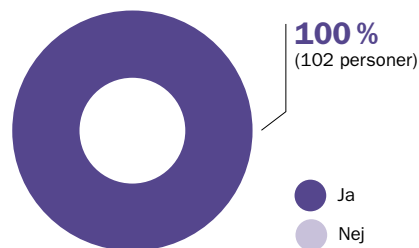
Vad tyckte lärarna?

Av de 102 lärare i samhällskunskap som svarade på enkäten svarade 95 procent att de tyckte *Soc för unga i Haninge* var bra, varav 25 procent mycket bra. Samtliga lärare upplevde att det fått tillräckligt med information och utbildning i materialet inför sitt lektionstillfälle och 95 procent vet var de hittar stödmaterialet. Två månader efter att lärarna i samhällskunskap utbildats i materialet hade nära hälften använt checklisten som stöd vid oro för en elev.

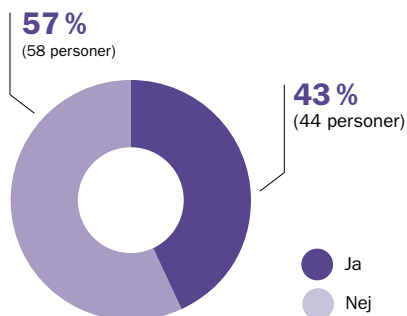
Har du undervisat utifrån stödmaterialet *Soc för unga i Haninge*?

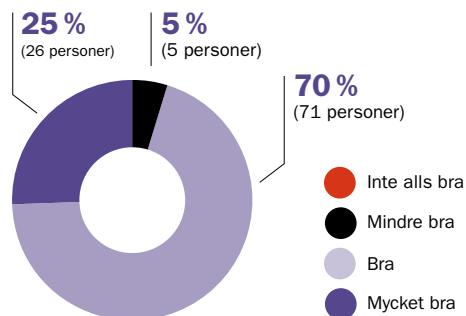
Har du fått tillräckligt med information om stödmaterialet *Soc för unga i Haninge* inför undervisningstillfället?

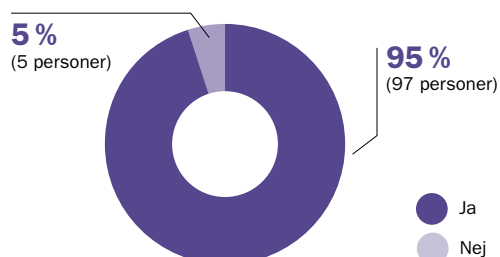
Har du använt checklisten som verktyg vid oro för en elev?

Vad är din uppfattning om stödmaterialet *Soc för unga i Haninge*?

Vet du var du hittar stödmaterialet *Soc för unga i Haninge*?

UPPFÖLJNING AV SOC FÖR UNGA

Jag som lärare har fått ökad kunskap om socialtjänstens uppdrag och roll, vilket bidragit till en ökad kunskap att undervisa om socialtjänsten.

Nu vet mina elever var de ska vända sig för stöd och hjälp och förstår socialtjänstens roll på ett tydligare sätt.

Nästintill alla mina elever upplevde att de lärt sig något nytt.

Bra och åldersanpassat material om ett svårt ämne!

Mycket bra material som är utformat för att omedelbart fånga upp elever på plats!

Riktigt bra material som ledde till väldigt meningsfulla diskussioner!

Svaren i enkäten visar att lärarna i samhällskunskap tyckte det var lätt att förbereda sin undervisning utifrån materialet. Några lärare lyfte att det tog lite tid att göra materialet till "sitt eget". Flera lärare poängterade att ett lektionstillfälle var för kort om tid för att hinna undervisa om det breda innehållet i materialet.

Det tog ett par gånger innan jag hade gjort materialet till mitt eget då det innehåller så mycket och förstod hur jag skulle anpassa det efter de olika årskurserna.

Materialet inspirerade till eftertanke och ledde till viktiga diskussioner.

Bra lektionsupplägg, viktigt att undervisa om soc.

Jag tycker det känns som en bra sak att implementera och i mitt fall så hade eleverna en jättefin respons på innehållet och tog till sig det vi arbetade med och tyckte det var spännande, givande och intressant.

Det blev bra diskussioner i klassrummet om vad man kan behöva hjälp med och varför barn ibland inte kan bo hemma hos sina föräldrar.

UPPFÖLJNING AV SOC FÖR UNGA

Av enkätsvaren framkom också att lärarna i samhällskunskap gillade materialet innehållsmässigt med uppdelningen i en informativ del om socialtjänsten, andra sätt att få hjälp, kopplingen till läroplanen och de färdiga lektionsuppläggen med påhittade case och tillhörande filmer.

Så bra att det finns en tydlig koppling till läroplanen.

Det är bra filmer som är nära eleverna och som inte går dem över huvudet.

Tycker det var lättöverskådligt och tydligt.

Vissa lärare svarade att de såg materialet som en del i arbetet med att motverka en felaktig bild av socialtjänsten. Vissa svarade också att materialet inte tar i beaktning hur skolan ska möta elevers förutfattade uppfattningar om socialtjänsten.

Viktigt att ge en neutral bild av socialtjänsten.

Materialet har varit givande och fått igång elevernas tankar kring saker de hört mycket om men egentligen inte känner till.

Bra att arbeta med felaktiga fördomar om soc.

Flera lärare lyfte vikten av att göra detta arbete systematiskt i skolan då kunskapen om socialtjänsten ofta är otillräcklig.

Det skulle vara fördelaktigt om detta material återkom varje år så att det fungerar som en påminnelse för oss skolpersonal och våra elever.

Hoppas vi får möjlighet att arbeta med det här varje år då den här kunskapen ligger helt rätt i tid. Vi lärare behöver också påminnas om hur vi kan hjälpa.

Skönt att skolan lyfter och fördjupar informationen om socialtjänsten, precis som vilken annan samhällstjänst som helst.

Några lärare såg möjligheter till en utökad samverkan både i och utanför skolan.

Det vore bra att samordna den här undervisningen än mer med elevhälsan. Om möjlighet finns kan de fånga upp de elever som reagerar på något sätt under eller efter lektionen.

Ett besök från socialtjänsten i klasserna vore ett bra komplement i anslutning till den här undervisningen.

Vad tyckte rektorerna?

De åtta rektorer (25 procent av alla rektorer i Haninge) som intervjuats har svarat på frågor om implementering, undervisning, användning av materialet och uppföljning av undervisningen.

På frågan om man som rektor fått tillräckligt med information för att kunna implementera materialet på sin skola svarade alla rektorer ja. Några rektorer valde att skriva om undervisningen i vecko- eller månadsbrev medan andra såg undervisningen som en del i ämnet samhällskunskap och därav inte informerade om det.

Jag tycker ni bidragit till en av de bästa presentationer och implementeringar vi haft på väldigt länge i denna kommun.

Hela konceptet har tagit väl emot på skolan! Ingen kritik utan något vi faktiskt kan använda i vår verksamhet.

Att visa material och film på Apt för all skolpersonal var väldigt klokt då alla fick samma information och förståelse för materialet samtidigt.

Positivt att lärarna fick gott om tid på sig att genomföra undervisningen.

Bra med ett samlat grepp där alla grundskolor arbetar gemensamt.

Min fritidspersonal borde få samma utbildning då mycket framkommer där.

Fem av åtta skolor (62,5 procent) har under de första tre månaderna börjat använda checklistan vid oro för en elev tillsammans med elevhälsa och/eller arbetslag. Checklistan har stärkt personalen genom att använda listan i diskussioner kring en elev och tillsammans med elevhälsan har diskussioner förts om hur listan kan användas. De rektorer som ännu inte börjat använda checklistan uppgav att de inte hunnit, att de använder en annan checklista eller att skolan redan arbetar utifrån checklistans olika aspekter.

Rektorerna var positivt inställda till den fördjupade undervisningen om socialtjänsten där man sett en kunskapshöjning även hos sin personal. Rektorerna upplevde att lärarna inte såg detta som ett merarbete, utan snarare ett tillfälle att själva fördjupa sig inom ämnet för att bli säkrare i sin undervisning om socialtjänsten.

Flera rektorer uttryckte att även andra lärare och övrig skolpersonal såsom elevhälsa kan använda materialet som stöd i sina uppdrag.

UPPFÖLJNING AV SOC FÖR UNGA

En framgångsfaktor enligt rektorerna var den väl tilltagna tid som lärarna gavs till inläsning mellan utbildning och genomförande av undervisningen, cirka en månad. Flera rektorer sa att innehållet i materialet är något all skolpersonal kan fördjupa sig i och en viktig kunskap är hur en anmälan till socialtjänsten går till. Rektorerna lyfte behovet av att årligen följa upp att undervisningen genomförs för att säkerställa att materialet efterlevs år från år. Några rektorer hade en önskan om att även deras fritidspersonal ska få utbildning i materialet då de möter elever som kan vara i behov av stöd och hjälp.

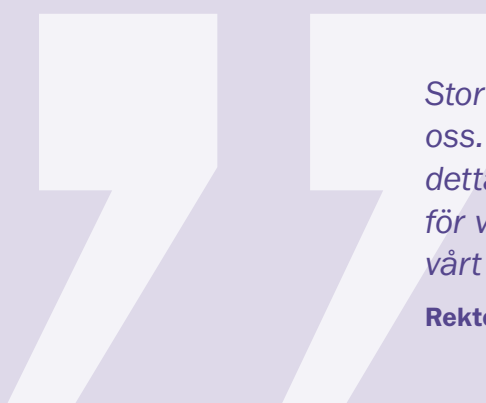
Filmen som vi visade på Apt för all personal var väldigt bra då hela min personal fick samma information samtidigt.

Väldigt bra med ett samlat grepp och att ni även utbildade elevhälsan.

Utbilda även fritidspersonal.

Denna undervisning behövs varje år.

Bra med en utökad samverkan mellan lärare och elevhälsan på det här sättet.

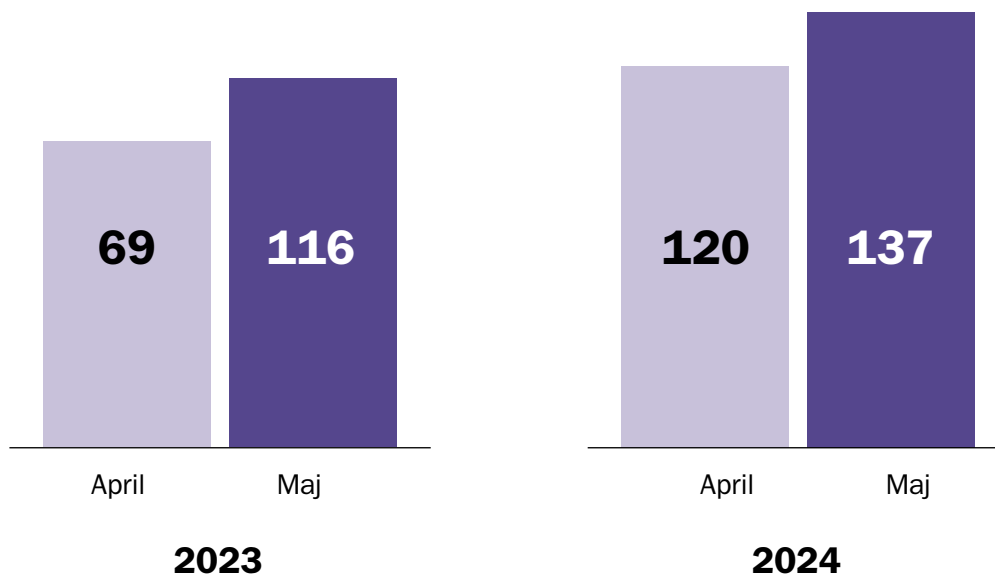
Stort tack för att ni delar materialet även till oss. Vi är oerhört glada över att ni tagit fram detta som kommer att vara en livsviktig insats för våra barn och samhälle. Allt detta är ju vårt kall inom skolans värld.

Rektor friskola Haninge kommun

Har orosanmälningarna till socialtjänsten ökat?

Statistik från mottagningsenheten, Haninge kommun

Orosanmälningar från skolor i Haninge

Diagrammen visar att orosanmälningarna till socialtjänsten från skolorna i Haninge har ökat från 2023 till 2024. Mätningen är genomförd perioden efter att undervisningen genomförts i grundskolan och jämförts med motsvarande period föregående år. Det är dock svårt att säga om och hur stor inverkan undervisningen om socialtjänsten i skolan har haft på denna ökning. Dels så har orosanmälningarna ökat över tid och socialtjänsten gör andra satsningar för att olika aktörer ska ta sin anmälningskyldighet på allvar. Dessutom omfattar siffrorna även elever från gymnasieskolan då grundskoleelever inte kan urskiljas ur statistiken hos socialtjänsten.

Sammanfattning

Samtliga grundskolor – kommunala och fristående, har under 2024 genomfört en fördjupad undervisning om socialtjänsten utifrån stöd materialet *Soc för unga i Haninge*. Lärare i samhällskunskap har vid ett lektionstillfälle genomfört undervisningen som hittills nått fler än 4000 grundskoleelever i kommunen. Målsättningen var att öka kunskapen om socialtjänsten hos elever och skolpersonal på Haninges grundskolor.

Uppföljningen visar att kunskapen om socialtjänsten bland elever har ökat markant efter undervisningen om socialtjänsten utifrån materialet. Uppföljningen visar även att kunskapen ökat hos lärare i samhällskunskap. Mottagandet av materialet har varit mycket positivt där nästintill alla lärare i samhällskunskap tyckte att det var bra.

Framgångsfaktorer

Det finns flera framgångsfaktorer som bidragit till att stöd materialet *Soc för unga i Haninge* har uppnått så goda resultat;

- att direktörerna på social- och äldreförvaltningen och utbildningsförvaltningen samtyckt till att materialet ska tas fram och att utbildningsförvaltningen beslutade att genomföra undervisningen i samtliga kommunala grundskolor.
- att alla grundskolor fick ett likadant och komplett underlag om socialtjänsten där skolan inte behövt utforma eller lägga till några delar för att kunna genomföra undervisningen.
- att samtliga rektorer informerade all sin skolpersonal om materialet och visade den framtagna filmen om hur det kan användas, gav en ökad förståelse för materialet och undervisningen om socialtjänsten.
- att lärare fick en god förberedelsestid att läsa in sig på materialet innan undervisningen om socialtjänsten.
- att personal inom flera förvaltningar har utbildats i materialet vilket möjliggör att fler barn och unga som kan fara illa kan uppmärksammas.
- att samverkan har skett mellan olika förvaltningar kring framtagande och spridning av materialet.
- att alla friskolor i Haninge valde att tacka ja till att medverka gör att elever, oavsett skolplacering i kommunen, fått en likvärdig och viktig samhällsinformation.

Slutord

Uppföljningen av undervisningen om socialtjänsten utifrån stödmaterialet *Soc för unga i Haninge* visar att kunskapen om socialtjänsten ökat hos både elever och lärare. En ökad kunskap bland lärare ger en ökad trygghet i att undervisa om socialtjänsten och ger förhoppningsvis större möjligheter för dem att tidigt upptäcka elever som inte har det bra. En ökad kunskap bland elever gör förhoppningsvis att fler vågar berätta om de inte har det bra och att fler vågar söka stöd och hjälp hos elevhälsa, socialtjänst eller annan aktör. Ökad kunskap generellt kan också bidra till att missuppfattningar om socialtjänsten undviks.

Sammantaget talar uppföljningens resultat för att grundskolan bör fortsätta undervisa om socialtjänsten utifrån stödmaterialet.

Mot bakgrund av uppföljningens positiva resultat kommer grundskolan i Haninge att fortsätta med denna undervisning och ett liknande stödmaterial kommer att tas fram under 2025 anpassat för elever och skolpersonal på gymnasiet i Haninge kommun.

Jag är så tacksam för arbetet ni gjort för oss lärare om socialtjänsten, det underlättar för oss i skolvärlden när vi möter både elever och föräldrar. Jag tänker ha det som en punkt på mina föräldramöten då det behöver avdramatiseras även för vårdnadshavare.

Anna, lärare åk 7

Haninge
kommun

Postadress: 136 81 Haninge. **Besöksadress:** Rudsjöterassen 2.
Telefon: 08-606 70 00. **Web:** www.haninge.se

